

P. Prof. ThDr. Dr. LUBOMÍR STANČEK, PhD., CM

PSYCHOLOGICKÉ ZÁSADY...

2. PREDNÁŠKA

6. *Psychologické zásady*

1. Roztržitú **pozornosť poslucháčov** strhni späť vlastnou koncentráciou.

(Niekoľko odpadne a čo sa očakáva od nás?)

2. Byť **diskrétny pri vlastnej osobe**.

(Pozor o sebe rozprávaní - odhaľovaní.)

3. **Varovať sa** ľútostivého, urazeného či kritického tónu.

(Odosobniť sa od nesprávneho osobného konania.)

4. **Vystríhať sa narážok na poslucháčov**. Nespôsobovať jazvy, nevybavovať si osobné účty.

6. *Psychologické zásady*

5. Príprava má spočívať aj v **pamäťovom osvojení si textu** a prednesovom výstupe.

*(Neučiť sa celý text spamäti. Podstatné. Citát.
Nebojme sa čo to prečítať z knihy, novín...)*

6. Pri **vypadnutí textu z pamäti** (okno) ako pokračovať bez použitia pomocných textov?

*(Zopakovať inými slovami predchádzajúcu myšlienku, získať tak čas na spomienku textu.
Pokojne dýchať. Usmiať sa...)*

7. **Humor** používať adekvátne.

*(Vtip, veselá príhoda...
Viem ich podať.
Poslucháči by mali vedieť prečo je potrebný úsmev.)*

8. Ak si veta myšlienka vyžaduje **dvojitý výklad**, počítajte s tým, že bude pochopená nesprávne.

(Upozorniť na možné nesprávne pochopenie.)

6. Psychologické zásady

9. Pri závažných miestach prednesú textu dopriať poslucháčom **čas, aby všetko pochopili.**

(Doporučuje sa spomaliť, zmeniť tempo, urobiť prestávku, vetu, myšlienku povedať inými slovami.)

10. Na ľudí rečník začína pôsobiť **skôr, ako otvorí ústa.**
Úprava zovňajšku, príjemné vystupovanie, pomáhajú získať sympatiu a dôveru.

*(Pokojnú správanie. Chôdza... Pozor na úpravu.
Po príchode na sedes neposielať miništranta späť.
Všetko starostlivo pripraviť.)*

11. Mať na pamäti poslucháčov, kto ich tvorí, **prečo, a vytvárať s nimi virtuálny dialóg.** Potreba kontrolovať sa, aby sa reč nezmenila na monológ.

6. *Psychologické zásady*

12. **Nebát sa nadšenia.**

(Len ten, kto horí, môže zapáliť iných.)

13. **Nič nepredstierať. Byť pravdivý.**

(Nebíť vševediaci.)

14. **Nebát sa pohľadu do publika.** Pozrieť sa nielen na tvár, ale aj do očí.

15. **Vyvarovať sa** prílišného sebavedomia, pesimizmu, moralizovania a poučovania.

16. Nehovoriť **príliš do šírky**, to unavuje, ani príliš stručne, aby sa všetko objasnilo.

6. *Psychologické zásady*

17. Predpokladom pre **sugestívny prednes** je vedomie rečníka a presvedčenie, že **máš čo povedať**.
18. **Nebáť sa vnútorného tvorivého napätia** pri formulovaní, koncentrácii, sústredenosti vôle vyjadriť sa čo najopravdivejšie.
Často k tomu poslucháči svojou pozornosťou priamo napomáhajú.
*(Pán Valach neprečítal lekciu, pokiaľ si text pozorne neprečítal.
Aj herci pre predstavením pociťujú zdravé napätie.)*
19. **Menej často znamená viac**. Jeden príklad býva lepší ako dva, pretože jeden prekrýva druhý.

6. *Psychologické zásady*

20. Pokiaľ **aplikujeme na duchovný život** metaforu z technického či vedeckého sveta, **robme to s citom a vkusom**.

*(Čítať noviny kazateľským spôsobom.
Rovnako sledovať televíziu, počúvať okolie...)*

21. **Nechci všetko povedať sám poslucháčom**. Vsad' poslucháčom „chrobáka do hlavy“, načrtni niečo, naznač, provokuj ich k samotnému domysleniu rečnícky začatého.

22. **Nepodceňovať antropologickú** dimenziu reči, väzbu psychiky na zmyslovú oblasť. Nech poslucháč pri našom hovorení vidí, počuje, cíti, hmatateľne skúša a vychutnáva.

23. **Abstraktné veci nahradzovať pojмами zo života**, ktoré vyvolávajú živé asociácie. (Homília zo života, pre život.)

7. Jazykové vady

1. Pozor na mnoho **substantív a adjektív**. Tie **vety tvoria príliš hutnými**, ale statickými, ťažšie strávitelnými.
2. **Sloveso** vnáša do vety pohyb, elasticnosť, vzrušenosť. Je žiaduce.
3. **Slovesá v adjektíve pôsobia priamočiaro** a dynamickejšie ako pasívne.
4. **Zdrobneniny sú nebezpečné**, že reč bude znieť sentimentálne.
(Pomodlíme sa za Jána Palka.)
5. **Superlatívy** dávajú reči hyperbolický charakter. **Zveličovanie je na škodu reči.**

7. Jazykové vady

6. Výstižný detail povie viac, ako široký podrobný popis.
7. Rozpoznávať **opotrebované pojmy a frázy a nepoužívať**.
Snažiť sa to povedať iným.

(Slova starnú. Zomierajú. Rodia sa...)

8. Odhadnúť **slová ktoré ustupujú** z komunikačného centrálnej slovnice do periférie, aby sa reč nezaťažila archaickým nádychom.

9. **Pri príprave písanej reči pamätať**, že nepíšeme pre oko, ktoré číta, ale pre ucho, ktoré reč bude počúvať.

(Niektorí pene píše, ale zle rozpráva...)

8. Kritika v rečovom prejave

1. Uvedom si, že **Boh je súčasne pravda i láska.**

(Jasnosť v tom čo hovoríme.)

2. **Nikdy neporušiť princíp lásky.**

(Láska je dominujúca v homílii.)

3. Počítať s tým, že **čím je niekto starší**, tým obťažnejšie prijíma iný názor.

4. Keď **je čo pochváliť, pochváľ**, keď nie, mlč.

(Čo vyvolá v nás keď nás pochvália?)

5. Kritiku, pokiaľ možno hovor s úsmevom
(Priateľským).

6. Uvedomovať si, že **chyba je ľudské.**

8. Kritika v rečovom prejave

7. Nezabudnime oceniť to, čo sa podarilo.

(Aj verejne.)

8. Poukážme na budúce správne postupy.

(Zmena je možná...)

9. Zvážiť, či kritiku neodložiť.

(Prekvapiť, že si vec nevšimneme.)

10. Príkazy klásť formou otázky.

(Čo poviete...?)

11. Pri napomenutí viac používať slovo "My" namiesto slov "vy".

12. Podozrenie či pochybnosti vyslovovať opatrne.
Nikoho nezraniť od amba.